

[groene.nl](https://www.groene.nl)

Een nieuwe coup – De Groene Amsterdammer

door Ewald Engelen

5-7 minuten

Terwijl burgers nog altijd de wonden likken van het begrotingsbeleid tijdens de eurocrisis, is men in Brussel druk bezig met een nieuwe poging om een Europese federale staat op te tuigen.

Ik weet niet of u het in de gaten heeft, maar achter uw rug is het establishment druk bezig met een nieuwe poging om een Europese federale staat op te tuigen. En het gaat weer als vanouds. Een faliekante mislukking is nooit een reden om te herbezinnen maar wordt juist gebruikt voor meer Europa. En natuurlijk speelt het zich allemaal weer af in wandelgangen, achterkamers en op internetsites waar burgers nimmer komen. De democratie heeft het nakijken. Zoals zo vaak in de geschiedenis van het Europese integratieproject.

Dat men in Brussel op dit soort plannetjes broedt, ligt voor de hand. Meer integratie betekent immers meer Brussel en dat is de enige manier om de existentiële leegte van de functionarissenziel te vullen. En dus scheidt de Europese Commissie sinds een jaar of twee het ene na het andere vergezicht af. Of publiceert zij krankjorume zelffelicities over de succesvolle beëindiging van de eurocrisis, ‘met dank aan doortastend handelen van de commissie’,

heet het op haar website. Terwijl burgers nog altijd de wonden likken van het begrotingsbeleid dat zogenaamd nodig was om de euro te redden. Het is schaamteloze geschiedvervalsing.

Verbazender is het dat dit soort geluiden sinds kort ook uit Den Haag komen. Was Nederland niet een schoorvoetende Europeaan geworden? Had de Nederlandse kiezer in 2005 niet duidelijk laten weten geen trek te hebben in meer Europa? En had diezelfde kiezer dat met de afwijzing van het associatieverdrag met schurkenstaat Oekraïne niet eens te meer herhaald? Had de Nederlandse regering niet aangegeven dat het maar eens klaar moest zijn met die imperiale ambities uit Brussel?

Het blijken praatjes voor de vaak te zijn geweest. Herfst 2016 deed Mark Rutte een adviesaanvraag over de toekomst van de euro bij de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV). Dat is een praatclub van oud-politici en andere lakeien uit de middenpartijen die vooral geselecteerd zijn op eurofilie. Ik heb het over mensen als Ernst Hirsch Ballin (CDA), Joris Voorhoeve (VVD), Monika Sie (PvdA) en Jaap de Hoop Scheffer (CDA). De vraag was wat er binnen de bestaande verdragen kon worden gedaan voor de versterking van de eurozone. En wat daarvan de gevolgen zijn voor Nederland.

De verschillen tussen Noord en Zuid zijn simpelweg te groot

Acht maanden heeft een commissie aan het advies gewerkt. In juli was het gereed. Vorige week kwam de adviesraad ermee naar buiten. Het antwoord? Meer begrotingscontrole vanuit Brussel. Een vaste voorzitter van de eurogroep. Een Europese minister van Financiën. Een echte bankenunie. Een kapitaalmarktunie. Meer neoliberale hervormingen. En Europese belastingen.

Het lijkt exact op de toekomst die de Europese Commissie in haar natte dromen droomt. Zij het dat de AIV haar advies heeft overgoten met een eurosceptisch sausje dat huiverige parlementariërs ervan moet overtuigen dat Nederlandse burgers nooit zullen hoeven bij te springen voor zuidelijke ontsporingen. En zij het dat de AIV zich wat meer dan haar Brusselse evenknieën bekommert om democratie. Het woord komt in al zijn vervoegingen dertien maal voor. En betreft uitbreiding van de controle op Brusselse begrotingsdwang door nationale parlementen. Daarmee impliciet erkennend dat het stabiliteitspact dat er tijdens de eurocrisis doorheen is gejaast het nationale begrotingsrecht ernstig heeft geschaad.

Je vraagt je af in welk universum deze lieden leven. Nergens gaat het advies namelijk in op de twee grote olifanten in de kamer. Ten eerste dat een muntunie tussen landen met afwijkende economieën niet levensvatbaar is. Zoals de Europese Centrale Bank heeft laten zien, zijn de lidstaten sinds de introductie van de euro alleen maar verder uit elkaar gegroeid. De raad wil dat keren met hervormingen in Griekenland en hogere lonen in Nederland en Duitsland. Leuk, maar dat gaat hem niet worden. Daarvoor zijn de culturele, politieke en institutionele verschillen tussen Noord en Zuid simpelweg te groot.

Ten tweede geen woord over hoe we van hier naar daar komen. De raad erkent dat verdragswijziging nodig is en gaat daarmee verder dan de adviesaanvraag. Maar doet nergens de aanbeveling om iedere volgende stap naar Europese integratie als een aantasting van democratische grondrechten te beschouwen die per referendum aan burgers moet worden voorgelegd. Al was het maar omdat zittende volksvertegenwoordigers tijdens de eurocrisis veel

te lichtvaardig zijn omgesprongen met het nationale begrotingsrecht.

In plaats daarvan schrijft de raad geniepig dat de eurosceptis op zijn retour is, de economie weer aantrekt en burgers andere dingen aan hun hoofd hebben. En dat de tijd dus rijp is voor een nieuwe coup. Zo kennen we onze pappenheimers weer.

Ewald Engelen is hoogleraar financiële geografie aan de Universiteit van Amsterdam. [Meer](#)

Uit De Groene Amsterdammer van 23 augustus 2017
www.groene.nl/2017/34

